

Нешута О. В.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

АНГЛІЙСЬКА ЧЕХОВІАНА: ОСНОВНІ ВЕКТОРИ КРИТИЧНОЇ І ХУДОЖНЬОЇ РЕЦЕПЦІЇ

У статті досліджується рецепція Чехова в англійській літературній критиці та художній творчості на початку ХХ ст. Спадщина Чехова в аспекті формування модерністської художньої концепції неодноразово ставала об'єктом наукових досліджень. Тему новаторства прози і драматургії Чехова та їх впливу на світову, і зокрема англійську, літературу досліджували І. Левідова, Н. Владімірова. Учені зосереджували увагу на ролі Чехова у творенні нової поетики, паралельно порівнюючи здобутки англійських письменників і Чехова. Однак більшість досліджень пропонує розгляд загальних аспектів літературно-критичного сприйняття Чехова в англійському літературному просторі, не виокремлюючи специфічних елементів художньої рецепції. Необхідністю заповнити цю прогалину зумовлюється актуальність даної розвідки.

*Новації російського письменника були предметом постійного обговорення в англійському літературному середовищі початку ХХ ст. й активно засвоювалися прозаїками і драматургами. Значення Чехова для становлення модерністської художньо-естетичної парадигми в англійській літературі простежується в оцінці його творчості представниками блумсберійського гуртка. Зокрема, В. Вулф акцентує на відтворенні російським автором глибинного внутрішнього світу особистості, зображення «хвороб душі» сучасної людини. Елементи художньої експліцитної рецепції творів Чехова простежуються в таких творах В. Вулф, як *In the Orchard*, *Uncle Vanya*. Новаторські риси чеховської творчості також відзначені в щоденниках А. Беннета, працях Е. і К. Гарнетт. Імпліцитна рецепція творів Чехова найбільшою мірою представлена в оповіданнях К. Менсфілд, зокрема в розробленні дитячої теми (оповідання «Спать хочется» і *The Child-Who-Was-Tired*) і теми трагічної самотності людини («Тоска» і *Life of Ma Parker*).*

Констатація різними англійськими письменниками впливу Чехова на свою творчість дає змогу в перспективі детально проаналізувати прояви чеховського поетико-стильового новаторства як в експліцитному вираженні, так і на рівні імпліцитної художньої рецепції.

Ключові слова: А. П. Чехов, англійська Чеховіана, літературна критика, художня рецепція, імпліцитні та експліцитні форми рецепції.

Постановка проблеми. Роль Чехова у становленні модерністської художньо-естетичної парадигми на початку ХХ ст. неодноразово відзначалася вітчизняними і зарубіжними вченими. Особливо багато місця відведено Чехову в літературно-критичних рефлексіях англійських письменників і літературознавців. Рецепція творчості Чехова в англійському літературному дискурсі початку ХХ ст. має особливе значення, оскільки представники цієї національної культури і літератури сприймали творчі пошуки російського автора саме в модерністських художньо-естетичних параметрах, що істотно відрізнялося від критичних оцінок письменника на батьківщині. Аналіз англійської літературно-критичної і художньої рецепції творчості Чехова уможливило подальше студіювання чеховського художнього методу в контексті докорінних змін у художній свідомості доби, зокрема нових форм осягнення дійсності в новітній англійській літературі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Чехова в аспекті формування модерністської художньої концепції неодноразово ставала об'єктом наукових досліджень. Тему новаторства прози і драматургії Чехова та їх впливу на світову, зокрема англійську, літературу досліджували І. Левідова [8], Н. Владімірова [2]. Учені зосереджували увагу на ролі Чехова у творенні нової поетики, паралельно порівнюючи здобутки англійських письменників і Чехова. Фундаментальною у сфері англійського чехознавства є праця М. Шерешевської «Чехов в англійській критиці» [20], в якій висвітлюються найважливіші аспекти англійської критичної рецепції Чехова. Питання «чеховського сліду» в англійській літературі досліджувала також О. Грехова, праця якої присвячена темі дитинства в оповіданнях Менсфілд і Чехова [5]. У роботах Є. Селєзньової реферуються відгуки на перші опубліковані в Англії твори Чехова

та досліджується рецепція повісті Чехова «Нудна історія» [13; 14]. Однак зазначені дослідження пропонують розгляд загальних аспектів літературно-критичного сприйняття Чехова в англійському літературному просторі, не виокремлюючи специфічних поетико-стильових елементів художньої рецепції на експліцитному й імпліцитному рівнях. Необхідністю заповнити цю прогалину зумовлюється актуальність даної розвідки.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні літературно-критичної і художньої рецепції творчості А.П. Чехова в Англії, аналізі сприйняття його митецьких новацій і характеристик творчого методу, в яких відбилася історія освоєння чеховського феномену та спроби застосування його творчого досвіду.

Виклад основного матеріалу. Теоретичні засади дослідження зумовлені проблематикою художньо-естетичної рецепції. Згідно із сучасними літературознавчими поглядами, у рецептивній діяльності виділяються дві рівноцінні сторони: читач і автор. Як уважав М. Бахтін, відносини читача і автора слід розглядати як рівноправний діалог. Учений був переконаний, що оптимальна рецепція художнього твору передбачає синтез глибокого розуміння авторських намірів і розкриття духовно-творчого досвіду читача [1]. Та на практиці форми рецепції художнього тексту можуть бути найрізноманітнішими. В. Жирмунський трактує рецепцію як «епізодичне ... свідоме запозичення ідей, матеріалів, мотивів, що беруться за зразок, із метою поставити його на службу власним естетичним, етичним, політичним та іншим інтересам» [6, с. 295]. Беручи до уваги дане трактування, можна говорити про варіативність художньої рецепції одного митця іншими, що дає підстави для дослідження рецепції англійськими авторами творчості Чехова. Теоретичним підґрунтям нашого дослідження є також праця О. В. Червінської про рецептивну поетику [16] та оглядові літературознавчі статті про рецептивну критику та естетику [11; 12].

Ставлення до Чехова в Англії завжди мало особливий характер. Для англійських читачів і глядачів Чехов на відміну від інших іноземних письменників став «своїм», якими стали в Росії Шекспір, Бернс, Байрон, Діккенс. Оповідання та п'єси Чехова вплинули на формування новітньої англійської літератури, у першу чергу її новелістики та драматургії. Отже, закономірно, що англійська критика і літературознавство приділяли і приділяють Чехову дуже велику увагу. «Успіх Чехова в Англії, як і його вплив на англійську літературу, – вели-

чезні», – зазначено в «Оксфордському путівнику англійською літературою» (2003 р.) [25]. Численні окремі видання Чехова в Англії були зосереджені у дев'ятитомному Оксфордському зібранні творів письменника (1964–1980 рр.), робота над яким тривала понад півтора десятиліття.

Першим етапом англійської рецепції творчості Чехова стали 1910-ті роки, і вже цей період позначений публікацією концептуальних праць, присвячених творчості письменника. При цьому найперші згадки про Чехова в англійському світі датуються 1889 р. [20, с. 406]. Захоплення Чеховим на початку ХХ ст. спочатку вписувалося в літературну «моду» на все російське: «Російських» не можна було не читати, не знати, інакше тебе вважатимуть «провінційним», відсталим від літературного мейнстріму» [10, с. 187]. В Англії добре знають Л. М. Толстого, І. С. Тургенєва, Ф. М. Достоєвського, але особливо виділяють Чехова. За словами В. С. Моема, який визнавав вплив Чехова на свою творчість, склався так званий «непорушний закон», думка, що «будь-яка обдарована людина, яка хоче писати оповідання, повинна писати так, як Чехов...» [9, с. 259]. З'являється так звана «чеховська школа» молодих англійських прозаїків: А. Беннет, Г. Бейтс, Д. Гарнетт, А. Коппард, К. Менсфілд та ін.

Особливу роль на першому етапі англійської рецепції творчості Чехова відіграв блумсберійський гурток. Блумсберійці були одноставні у ставленні до творчості і мистецтва як першооснови суспільного життя та з натхнення зустрічали нові тенденції і течії в літературі та мистецтві. Саме в контексті пошуків нової модерністської естетики і поетики звертається до творчості Чехова Вірджинія Вулф. Будучи експериментатором і новатором, вона відома й як видатний літературний критик, тонкий інтерпретатор словесного мистецтва. В. Вулф підкреслює важливість впливу російської літератури на розвиток англійського літературного процесу початку ХХ ст. Їй належать проникливі судження щодо російської літератури і творчості Чехова, зокрема в статтях «Сучасна художня проза» [4], «Російська точка зору» [3]. Ураховуючи фактор мовних відмінностей і те, що переклади не дають змоги почути живу російську мову, її ритм та інтонацію, а передають лише «оголений сенс» [3], Вулф, однак, переконана, що російська література займає особливе місце у сучасному мистецтві: «У нотатках про сучасну англійську літературу навряд чи можна обійтися без згадки про російський вплив, а вже якщо згадані росіяни,

ризикуюєш відчувати, що писати про яку б то не було літературу окрім їх власної – марна трата часу. Якщо ми шукаємо розуміння душі і народу, де ми ще знайдемо розуміння, таке глибоке розуміння?» [4]. Якщо у письменників-співвітчизників Вулф бачить «матеріалізм», «навмисність», «неприродність», показну доброту, що йде від розуму, то «російські письменники, навіть другорядні, вчать тому, що головний обов'язок людини – зрозуміти наших близьких, і не розумом, тому що це легко, а серцем» [3]. «У всіх великих російських письменників ми зустрічаємо риси святості, співчуття до чужих страждань, любов до ближніх, прагнення досягти мети, що вимагає найсуворіших вимог духу» [3]. На тлі глибокого гуманістичного пафосу російської літератури англійські романи здаються їй «мішурою й обдурюванням» [3].

Новаторські якості російської прози для Вулф уособлює насамперед Чехов. Вона показує це на прикладі його оповідання «Гусев», акцентуючи на відтворенні автором, подібно до інших митців-новаторів нового століття, глибинного внутрішнього світу людини: «Інтерес письменників нового напрямку зосереджений на темних сторонах психології. Тому в їхніх творах акценти розподіляються по-новому: усе те, що досі обходили увагою, набуває у них значення, і тому відразу ж виникає потреба у новій формі, яка для нас є важкою для сприйняття, а для наших попередників, ймовірно, була вже зовсім незбагненою. Тільки письменник нового напрямку і тільки російський письменник, мабуть, міг зацікавитися ситуацією, з якої Чехов витягнув оповідання, назване ним «Гусев». <...> Чехов відібрав одне, друге, третє і, помістивши їх разом, створив щось абсолютно нове» [20, с. 821–822].

Слушною є думка М. Шерешевської щодо відзначеного В. Вулф новаторства Чехова, інтерес якого «цілком зосереджений на «незвіданих сторонах психології», на хворій душі сучасної людини. На думку Вулф, Чехов пов'язує душевну недугу сучасної людини не із соціальними умовами його життя, а цілком із вічними та незбагненими властивостями психології. Звідси атмосфера смутку в його п'єсах і оповіданнях» [20]. Вулф характеризує Чехова як «найтоншого і гідного дослідника людських взаємин». І все ж найбільше його хвилюють не взаємини людей, а зв'язок душі з іншими речами. Головне – це проблема душі і здоров'я, душі і добра, душі, покаліченої нелюдськістю життєвих обставин. «Душа хвора: душа вилікувалася; душа не вилікувалася. Такою є сутність його оповідань...» [3].

Предметом уваги В. Вулф стала не тільки мала художня проза Чехова. В її новелістиці присутні цілком очевидні, хоча й непрямі алюзії на його відомі п'єси. Так, мотивами «Вишневого саду» пройнята мініатюра В. Вулф *In the Orchard*, до п'єси «Дядя Ваня» відсилає аналогічна назва її новели *Uncle Vanya*. Чехову і Вулф належать і два однойменних малих прозових твори з однією назвою – «Щастя». Це підтверджує наявність саме художньої експліцитної рецепції творів Чехова англійською письменницею.

Новаторські риси чеховської творчості також відзначені в щоденниках англійського критика і новеліста Арнольда Беннета. Зокрема, у його щоденнику від 28 квітня 1918 р. зустрічаємо запис про повість «Нудна історія»: «Вночі я довго читав «Нудну історію». Я вже й раніше читав її, один чи два рази. Зараз ця повість здалася мені зовсім новою, повною свіжої сили та краси, як на мене, це один із найпрекрасніших творів, які мені коли-небудь доводилося читати» [13, с. 806].

Англійський письменник і критик Джон Міддлтон Маррі досліджував Чехова «як автора психологічної новели» [23, с. 376]. У 1915 р. спільно з С. С. Котелянським (перекладач, видавець і літературознавець, який емігрував до Англії) він опублікував збірку А. П. Чехова «Парі» та інші оповідання. Його вибір припав на ті твори, «в яких першорядну роль відіграє властивий Чехову найтонший аналіз «подробниць почуттів», а основою сюжету є порухи душі <...>» [23]. Дж. М. Маррі так висловлюється про новаторство російського письменника: «Коли західна література, нездатна розпізнати свою власну хворобу, кидалася з одного тупика в інший, Чехов у Росії, невідомий Заходу, ясно бачив і розумів, які вибрати шляхи. Сьогодні ми починаємо відчувати, наскільки Чехов близький нам; завтра ми, можливо, відчуємо, як безмежно він випередив нас» [23]. Маррі вважає твори російського письменника цілком новаторськими і розглядає чеховську спадщину насамперед в імпресіоністському ключі: «Чехов фактично набагато випередив усе те, що зазвичай описується як сучасне в літературному мистецтві. Художня проблема, з якою він стикається і вирішує, головним чином, лише частково представлена у свідомості сучасного письменника – примирити всеможливу різноманітність змісту з можливою єдністю естетичного враження» [23]. На думку англійського критика, «...його (Чеховське) розуміння виходить зі стійкого центру, а не постійно викликається тисячею випадкових контактів. Іншими словами, Чехов – не той, ким ми його так часто уявляємо, він імпресіоніст» [20].

Дж. М. Маррі можна вважати одним з основоположників англомовного чехознавства, на думку якого спиралися всі наступні критики і письменники Англії та Америки. Зокрема, його дружина Кетрін Менсфілд слідом за чоловіком відчула на собі величезний вплив чеховської творчості. У своїх щоденникових записах вона нерідко зверталася до російського класика, особливо в ті моменти, коли важка хвороба (туберкульоз) вимотувала її, не даючи змоги працювати: «Я знову повинна почати писати... Ах, Чехов! Чому ти помер! Чому я не можу поговорити з тобою – у великій темній кімнаті, пізно ввечері, коли світло стає зеленим від гоїдання дерев за вікном» [24]. Оповідання, якими К. Менсфілд увійшла в історію англійської літератури, мають очевидну подібність до вірців малої прози А. П. Чехова. На творче успадкування чеховської традиції К. Менсфілд вказували Е. Алперс, Н. Срокіна, Н. А. Цветкова та ін. [Див. : Грехова, с. 179–180].

Літературний злет кар'єри К. Менсфілд почався з публікації оповідання «Втомлена дитина» (The-Child-Who-Was-Tired) (тут і далі переклад наш. – О. Н.) у престижному лондонському журналі New Age в 1910 р. Оповідання «Втомлена дитина» перегукується з чеховським «Спати хочеться» (1888 р.). Дані оповідання мають схожий сюжет та проблематику. У деяких дослідженнях навіть йшлося про плагіат Менсфілд, однак типологічний аналіз даних текстів показав індивідуальність творчого методу англійської письменниці (див. про це [10]). У творах Чехова і Менсфілд показана психологічна драма дитини, доведеної непереборним бажанням спати до відчаю, а згодом до злочину. Героїнями оповідань є дівчатка – The-Child-Who-Was-Tired (Втомлена дитина) у Менсфілд і Варка у Чехова, які служать няньками у багатих людей. Історії життя дітей дуже схожі: безрадісне дитинство, смерть батьків, вимогливі господині, у яких вони працюють. Психологічний стан героїнь обох оповідань передається через дію: Варка і дівчинка з оповідання К. Менсфілд виконують будь-яку роботу, щоб не заснути: «Варька роняет щетку, но тотчас же встряхивает головой, пучит глаза и старается глядеть так, чтобы предметы не росли и не двигались в ее глазах» [17]. Дівчинка в оповіданні Менсфілд боялася присісти або стояти довго на одному місці, допомагала готувати господині вечерю, прибирала зі столу. Втому, виснаженість героїні, бажання позбутися нестерпного тягаря передають її репліки в напівсні, коли вона кричить: Oh, oh, don't stop me,

cried the Child-Who-Was-Tired. Let me go («О, не зупиняйте мене, – кричала втомлена дитина. – Відпустіть мене» [21].

Дитяча тема загалом є характерною для англійської та російського письменників: це оповідання Менсфілд «Ляльковий будиночок», «Пікнік», «Нові сукні», Чехова – «Каштанка», «Дітвора», «Ванька»... «Чеховським» вважається також оповідання Менсфілд «Життя матінки Паркер» (Life of Ma Parker, 1921). Багато критиків (Е. Шнейдер, Ф. О'Коннор, Н. А. Цветкова) вбачають схожість цього оповідання з «Тугою» (1886 р.) Чехова. Дані твори об'єднує тема трагічної самотності людини. Обидва автори показують людську драму, яку кожен герой переживає по-своєму. У матінки Паркер померла єдина близька людина, заради якої вона жила, – її внук. Убита горем, вона намагається вилити свою душу літератору, у якого служить хатньою робітницею, але єдині слова, які у нього знайшлися для неї: I hope the funeral was a - a - success... («Надіюсь, що похорон був ... успішним») [22]. Матінка Паркер зі смертю онука втратила сенс життя: She'd kept a proud face always. But now! Lennie gone – what had she? She had nothing. He was all she'd got from life, and now he was took too («Вона завжди старалась високо тримати голову. Але тепер! Ленні помер – що в неї залишилося? Нічого. Він був її єдиним надбанням у житті, а тепер і його нема») [22]. Подібний сюжет знаходимо в оповіданні А. Чехова «Туга». Його головним героєм є Іона Потапов – старий візник, який недавно поховав сина. Його постійно охоплює смуток і туга. Він намагається завести розмову про померлого сина зі своїми пасажирами, але натикається на стіну байдужості й холоду. У результаті Іона виливає горе своєму коневі, в якому знаходить єдину живу істоту, здатну його вислухати.

Беручи до уваги визнання самою Менсфілд впливу на неї творчості Чехова, свідоме використання схожих тем, мотивів, героїв, постановку подібної проблематики, можна вважати, що тут має місце імпліцитна рецепція. Зрозуміло, що прочитання художнього твору є інтерпретативним актом, у якому читача або дослідника цікавить не лише зовнішній, очевидний зміст повідомлення, а й глибинний смисл, підтекст, мотив, закладений у його основу, тобто все те, що виражається не прямо, а присутнє в тексті імпліцитно.

У дослідженні критичної рецепції А. Чехова англійськими письменниками спеціальну увагу слід приділити ще одному творчому тандему – Едварду і Констанції Гарнетт. Едвард

Гарнетт був автором численних статей та передмов до перекладів російських письменників. Саме завдяки цьому англійському критику і драматургу, одному з найяскравіших членів блумсберійського гуртка, а також його дружині, що займалася перекладами багатьох російських письменників, Чехов став широко відомий в англійськомовному світі. Т. Н. Красавченко підкреслює «модерністську» позицію Е. Гарнетта: «Позитивні рецензії про Достоєвського і Чехова Дж. М. Маррі і Е. Гарнетта були частиною загальної «модерністської кампанії» за звільнення мистецтва, повсякденного життя, особистості від вікторіанських норм <...> «нові кути зору», які зв'язали модерністів із Чеховим, Достоєвським і постімпресіоністами» [7, с. 70]. Зокрема, у статті «Чехов і його мистецтво» (1921 р.) Гарнетт досліджує творчість письменника в контексті російської культури, акцентуючи увагу на «чистоті душі», яка властива всій російській літературі: «<...> проте вже протягом двох поколінь до Чехова російський геній висловлював свій подвійний ідеал: нещадну ширість і величезну людяність, що йде від серця» [18, с. 815]. Гарнетт підкреслює гуманізм Чехова і розмірковує про свіжий погляд письменника

на сучасну йому дійсність, у підсумку представляючи його як модерніста: «Чехов – це «останнє слово» в сучасній критиці життя <...> У чому його особлива «сучасність»? Гнучкий і різюче незалежний розум у поєднанні з нещадністю наукового підходу до дійсності – ось що дало йому можливість осягнути і судити сучасне життя з нових позицій» [18]. Загалом можна стверджувати, що Едвард і Констанція Гарнетт сприймали Чехова в контексті становлення модернізму, інтерпретуючи його творчість як прояв нових тенденцій у сучасному мистецтві.

Висновки в пропозиції. В історію світової літератури А. П. Чехов увійшов як реформатор оповідного і драматичного мистецтва, автор, який відкрив нові форми художнього мислення. Новації російського письменника були предметом постійного обговорення в англійському літературному середовищі початку ХХ ст. й активно засвоювалися прозаїками і драматургами. Констатація різними митцями впливу Чехова на їхню творчість дає змогу в перспективі детально проаналізувати прояви чеховського поетико-стильового новаторства як в експліцитному вираженні, так і на рівні імпліцитної художньої рецепції.

Список літератури:

1. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. Москва : Искусство, 1986. 445 с.
2. Владимирова Н. Г. А. П. Чехов с «русской точки зрения» Вирджинии Вулф. *Вестник Новогородского государственного университета*. 2009. № 51. С. 49–52.
3. Вулф В. Русская точка зрения. URL: <http://apropospage.ru/person/vulf/v7.html>.
4. Дудова Л. В., Михальская Н. П., Трыков В. П. Модернизм в зарубежной литературе. Вулф В. Современная художественная проза. Москва : Флинта ; Наука, 2002. С. 57–63.
5. Грехова О. А. Тема «усталого» детства в рассказах А. П. Чехова. *Уральский филологический вестник*. 2017. С. 178–186.
6. Жирмунский В. М. Сравнительное литературоведение. Ленинград : Наука, 1979. 358 с.
7. Красавченко Т. Н. Литература и другие виды искусства. *Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 7: Литературоведение*. 2009. № 2. С. 66–71.
8. Левидова И. М. Чехов и современные английские новеллисты. *Чехов и мировая литература* : в 3-х кн. / ред.-сост. З. С. Паперный, Э. А. Полоцкая ; отв. ред. Л. М. Розенблюм. Москва : Наука, 1997. С. 483–492.
9. Мозм У. С. Сплошные прелести. Подводя итоги. *Рассказы* / сост. А. Ф. Кошляк. Томск, 1992. 448 с.
10. Пучкова Г. А. У. С. Мозм в поисках «своего» Чехова (К истории англоязычной Чеховианы ХХ века). Статья вторая. *Проблемы этико-художественной преемственности в литературе* : сборник статей. Арзамас : АГПИ, 2006. С. 187–202.
11. Рецептивная критика. *Западное литературоведение ХХ века* : энциклопедия. Москва : Intrada, 2004. С. 348–350.
12. Рецептивная эстетика. *Западное литературоведение ХХ века* : энциклопедия. Москва : Intrada, 2004. С. 350–353.
13. Селезнева Е. В. А. П. Чехов как модернист и импрессионист на первоначальном этапе англоязычной рецепции его творчества в 1910–1930-х годах. *Вестник Томского государственного университета*. 2014. № 388. С. 30–34.
14. Селезнева Е. В. Рецепция повести А. П. Чехова «Скучная история» в англоязычном литературоведении. *Вестник Томского государственного университета*. 2012. № 361. С. 26–29.
15. Флеминг С. Страницы о Чехове в английских исследованиях по истории и теории литературы. URL: <http://feb-web.ru/feb/chekhov/critics/ml1/ml1-454-.htm>.

16. Червінська О. В. Рецептвна поетика. Історико-методологічні та теоретичні засади : навчальний посібник. Чернівці : Рута, 2001. 56 с.
17. Чехов А. П. Спать хочется. URL: <http://ilibrary.ru/text/683/index.html>.
18. Шерешевская М. А. Английские писатели и критики о Чехове. *Чехов. Литературное наследие* / под ред. И. Анисимова и др. Москва, 1960. Т. 68. С. 801–832.
19. Шерешевская М. А. Переводы. *Чехов и мировая литература*. Кн. 1 / под ред. З. С. Паперного, Э. А. Полоцкой ; отв. ред. Л. М. Розенблюм. Москва : Рос. акад. наук, 1997. С. 368–405.
20. Шерешевская М. А., Литаврина М. Г. Чехов в английской критике и литературоведении. *Чехов и мировая литература* : в 3-х кн. / ред.-сост. З. С. Паперный, Э. А. Полоцкая ; отв. ред. Л. М. Розенблюм. Москва : Наука, 1997. Кн. 1. С. 406–453.
21. Mansfield K. A-Child-Who-Was-Tired. URL: <http://www.katherinemansfieldsociety.org/assets/KM-Stories/THE-CHILD-WHO-WAS-TIRED1910.pdf>.
22. Mansfield K. Life of Ma Parker. URL: <http://www.eastoftheweb.com/short-stories/UBooks/LifeMa.shtml>.
23. Murry J. Middleton. Aspects of Literature. URL: <http://www.gutenberg.org/cache/epub/14637/pg14637.html>.
24. Polonsky R. Chekhov and the Buried Life of Katherine Mansfield // *A People Passing Rude: British Responses to Russian Culture*; ed. by Anthony Cross. URL: http://www.openbookpublishers.com/htmlreader/PPR/chap14.html#fnch14_fn6.
25. The Oxford Companion To English Literature Sixth Edition Edited by Margaret Drabble. URL: http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/The_Oxford.pdf.

Neshuta O. V. ENGLISH CHEKHOVIANA: MAIN VECTORS OF CRITICAL AND LITERARY RECEPTION

The article examines the reception of Chekhov in English literary criticism and art in the early twentieth century. Chekhov's legacy in the aspect of forming the modernistic literary concept has repeatedly been the subject of scientific research. I. Levidova and N. Vladimirova studied the innovation of Chekhov's prose and drama and their influence on the world and English literature in particular. Scholars have focused on Chekhov's role in creating new poetics, while comparing the achievements of English writers and Chekhov. However, most studies offer consideration of general aspects of Chekhov's literary-critical perception in the English literary space, without highlighting specific elements of literary reception. The need to fill this gap determines the relevance of our work.

The innovations of the Russian writer were studied as the subject of constant discussion in the English literary environment of the early twentieth century. and were actively assimilated by prose writers and playwrights. The significance of Chekhov for the formation of the modernistic literary and aesthetic paradigm in English literature can be traced in the assessment of his work by representatives of the Bloomsbury circle. In particular, W. Wolf emphasizes the Russian author's reproduction of the deep inner world of the individual, the image of the «diseases of the soul» of modern person. Elements of the explicit literary reception of Chekhov's works can be traced in such works of W. Wolf as «In the Orchard», «Uncle Vanya». Innovative features of Chekhov's work are also noted in the diaries of A. Bennett, in the works of E. and K. Garnett. The implicit reception of Chekhov's works is most represented in the stories of K. Mansfield, in particular, in the development of children themes (stories «Sleepy» and «The Child-Who-Was-Tired») and the theme of tragic human loneliness («Misery» and «Life of Ma Parker»).

The various statements of Chekhov's influence on their works made by English writers give the opportunity to analyze the manifestations of Chekhov's poetic and stylistic innovations both in explicit terms and at the level of implicit artistic reception in the future.

Key words: A. P. Chekhov, English Chekhoviana, literary criticism, literary reception, implicit and explicit forms of reception.